TIT online Akadémia

Május-Június hó témaköre: Madarak

Kérdezz-felelek

Mire van szüksége egy madárnak ahhoz, hogy repülni tudjon?

A madárnak ahhoz, hogy repülni tudjon, erősnek és könnyűnek kell lennie. Szinte minden testrészük a repüléshez idomult, egész testük áramvonalassá vált. A madarak csontjainak jó része üreges, belülről gerendák merevítik őket. A tollaik is a repülést (és a hőszigetelést) szolgálják. A repüléshez szükséges erőt a mellcsonthoz tapadó és a szárnycsontokhoz erős inakkal kapcsolódó, hatalmas izomzat szolgáltatja. A szárny külső szegélyén található elsőrendű kézevezők hajtják előre és kormányozzák a madarakat. A többi toll az emelkedést és a süllyedést segíti. Táplálékuk jó része magas kalóriatartalmú, emésztésük gyors.

2021-es év madara: cigánycsuk forrás: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Repüléskor milyen érzékszerveket használnak a madarak?

A repüléshez a legfontosabb érzékszervüket a szemüket használják, ez segíti őket, hogy táplálékot szerezzenek, akadályokat vegyenek észre és kerüljenek ki, távolságot merjenek be. A legjobb látású állatok közé sorolhatóak a madarak. Továbbá segíti őket a repülésben az egyensúly- és helyzetérzékelés is. Minden testrészük súlya és elhelyezkedése a lehető legelőnyösebb a hatékony repülés szempontjából. Giroszkóphoz* hasonlóan működik a folyadékkal töltött belső fülük, mely az egyensúlyozást segíti, ennek segítségével állapítják meg a vízszintestől való eltérést és tartják a repülési magasságot. A madarak valamennyi tollukat egymástól függetlenül tudják mozgatni. A légáramlatok minél jobb kihasználása érdekében bőrérzékelésük segítségével módosíthatják tollaik helyzetét.

*A giroszkóp a szögelfordulás és szögsebesség mérésére szolgáló eszköz.

Hogyan tisztálkodnak a madarak?

A madarak tollászkodnak, vagyis tollaikat karban tartják. A csőrüket hozzádörzsölik a faroktőnél lévő faggyúmirigyhez, majd ezt a faggyút szétkenik egy-egy tollcsoporton, egyesével végighúzzák és megharapdálják a tollakat. Ezzel a módszerrel távolítják el a szennyeződéseket, simítják ki az összeborzolódott ágakat. Gondosan végigmennek az egész testükön, minden egyes tollukon.

Mezei veréb forrás:Magyar Mezőgazdaság

Vannak olyan madarak, akiknek nincsen faggyúmirigyük?

Igen vannak. A galamboknak és a gémeknek nincs, ők a különleges pehelytollaik által termelt porral tollászkodnak.

Szürke gém forrás:Balaton-felvidéki Nemzeti Park

Forrás: A természet ABC-je, 1995 Reader’s Digest Kiadó Kft., Budapes